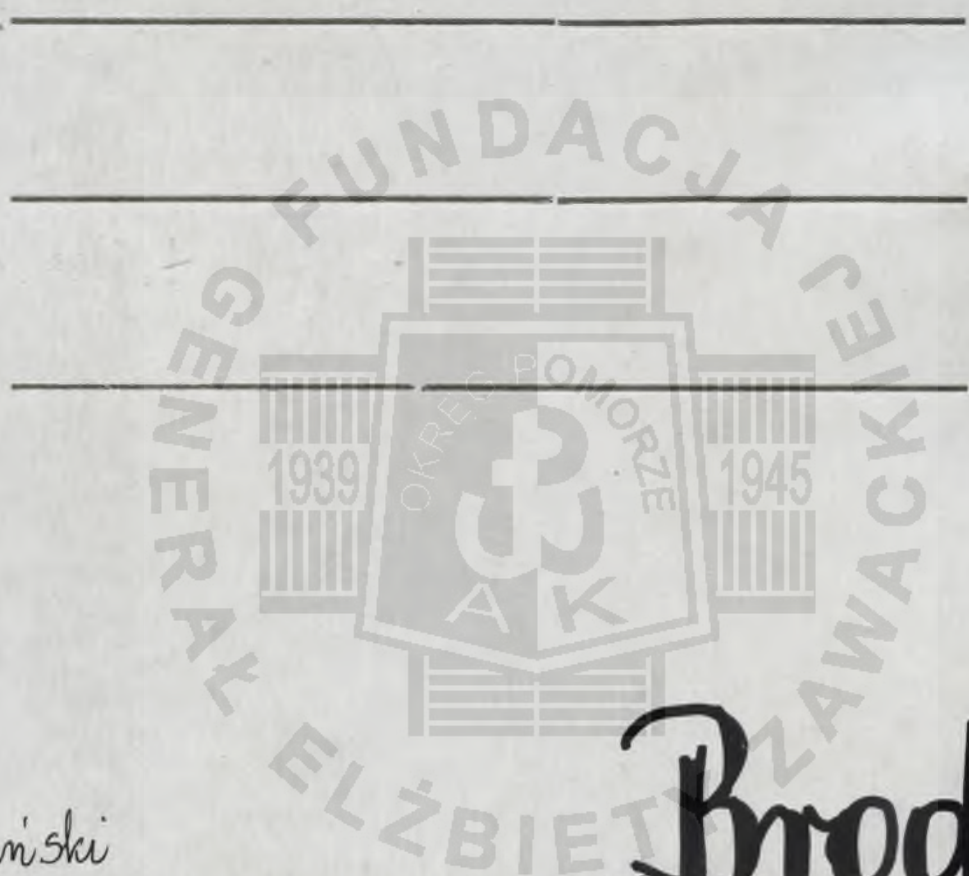

oprac. XI 100
2/8

poprzedni nr M-1058/1804

103
1

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum Pomorskiej Armii Krajowej
ul. S. Żabińskiego 1
87-100 Turkułowice, tel. 56 65 22 186
e-mail: fapax@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41632
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Wulcaniński

7-300 Brodnica #

Brodnica
Zw. Jaszcz.

Szymkiewicz Jan
ps. "Profesor"

M-1058/1804
Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Szymkiewicz Jan
J.M-1058/1804 Pom
Brodnice Lw. Jasna

- I./1. Relacja *k. 2* *s. 1-2*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 9* *s. 1-10*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 19*
- VI. Fotografie *dwa i ikono grafia*

1/1. Delaja - Szymkiewicz Jan Józef

1. Delaja - biogram autorstwa Jeseego
Wulcanińskiego, mpis

k. 2 s. 1-2

Szynkiewicz Jan Józef /1892-1956/, ps. "Profesor", członek "Związku Jaszczurczego" Brodnica.

Urodził się 10 marca 1892 roku w Chełmży. Jego rodzicami byli: Franciszek Szynkiewicz nauczyciel szkoły powszechnej w Chełmży i Waleria z domu Zermann. Siedmioklasową szkołę powszechną ukończył w rodzinnym mieście. W latach 1906-1909 uczył się w preparandzie nauczycielskiej w Toruniu, a potem od roku szkolnego 1909/1910 do 1911/1912 - w seminarium nauczycielskim również w Toruniu. Tam w dniu 17 lutego zdał pierwszy egzamin nauczycielski. Pracując zawodowo złożył 25 września 1917 drugi egzamin nauczycielski uzyskując pełne kwalifikacje do nauczania w szkolnictwie powszechnym. W czasach zaboru pracował w charakterze nauczyciela w następujących szkołach: w Sopocie 1912, w Zdunowicach 1913-1914, w Mściszewicach 1914-1919, w Suleczynie 1919-1920. Po przyłączeniu Pomorza do Rzeczypospolitej podjął pracę w szkolnictwie polskim jako kierownik szkoły powszechnej w Gowidlinie 1920-1921. Następnie zatrudniony był w charakterze kierownika kursów dla nauczycieli pomocniczych w Zblewie 1921-1922. Od 1 sierpnia 1922 do 1 września 1923 piastował funkcję kierownika szkoły wydziałowej w Chełmży, kierując jednocześnie szkołą dokształcającą w tym mieście. W okresie od 10 września 1923 do 26 czerwca 1925 studiował w Warszawie w Państwowym Instytucie Nauczycielskim. Po jego ukończeniu uzyskał kwalifikacje do nauczania matematyki w szkolnictwie średnim. Od 1 września 1925 r. podjął w Tucholi posadę w seminarium nauczycielskim, które później przekształcono w gimnazjum ogólnokształcące. Pracował tam w latach 1925-1937. W Tucholi rozwinął działalność społeczną. Był założycielem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i organizatorem Muzeum Regionalnego oraz czołowym działaczem turystycznym. Z dniem 1 października 1937 roku zatrudniony został w charakterze nauczyciela w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Brodnicy, w którym uczył do wybuchu II wojny światowej matematyki i fizyki.

Podczas okupacji ^{pracował} początkowo w Brodnicy jako robotnik przy budowie dróg, następnie w Rypinie był w Urzędzie Skarbowym "siłą pomocniczą". Brał udział w ruchu oporu. Przyjął pseudonim "Profesor". Należał do czołowych działaczy "Związku Jaszczurczego". Za pracę w konspiracji został 28 grudnia 1942 roku aresztowany i wraz z trzema synami 28 stycznia 1943 zesłany do obozu koncentracyjnego do Stutthofu. Otrzymał numer obozowy 18615 /jego synowie: Wincenty nr 18612 - podczas marszu ewakuacyjnego zmarł, Gerard nr 18614 - przeżył, Leonard nr 18613 - zmarł w obozie./ . Jan Szynkiewicz przebywał w obozie do 12 marca 1945 roku. Uciekł pod Wejherowem podczas marszu ewakuacyjnego. W Gdyni ukrywał się aż do wyzwolenia. Przebywał następnie na

leczeniu w gdyńskim szpitalu PCK do 5 maja 1945 roku. Później przeniósł się do Torunia, gdzie od maja do lipca 1945 r. pracował w IV Państwowym Liceum i Gimnazjum. Z dniem 1 września 1945 powrócił na zajmowane przed wojną stanowisko nauczyciela w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Brodnicy. W roku 1948 odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi. Należał do Stronnictwa Demokratycznego, Związku byłych Więźniów Politycznych oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego. Porażony przez samochód zmarł w Brodnicy dnia 24 marca 1956 roku. Pochowany został na miejscowym parafialnym cmentarzu katolickim.

1. Wykorzystano dokumenty udostępnione przez p. Wiesławę Zielińską, wnuczkę Profesora.
2. Jerzy Wultański "Jan Szynkiewicz" /w/ "Ziemia Michałowska" nr 12 z 19 VI 1994.
3. Jerzy Wultański "Aby pamięć o nich nie zginęła" Brodnica 2000, s. 237-243.
4. Wacław Kozłowski i Józef Sporny "Ludzie 70-lecia Tucholi" /w/ "Tucholanin" nr 23 z listopada 1988,
5. pod red. Jana Szilinga "Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945" Toruń 1990, s. 255-256. *Historia Pomorza*
6. Krzysztof Dunin-Wasowicz "Obóz koncentracyjny Stutthof" Gdynia 1966, s. 89-90.

~~Stowarzyszenie Historyczne~~
~~Historia Pomorza~~
Jerzy Wultański

11. Materiały uzupełniające relacje -
- Szymkiewicz Jan:

1. „Jan Szymkiewicz”, [w:] Aby pamiętać
o nich nie zapominać, Wultanski Jerzy,
Drodzice 2000, s. 237..., kserokop. k. 7 s. 17
2. Wultanski J., program „Szymkiewicz
Jan”, [w:] Słowa biograficzne konsp.
pomorskiej 1939-1945, Toruń 2001,
2.5, s. 133-134, kserokop. k. 1 s. 8
3. Wultanski J., art. „Jan Szymkiewicz...”,
Ziemia Michelińska, weseń 2010,
kserokop. k. 1 s. 9-10

Wultariński Języ, Aby pamiętać o nich
nie zapominać, Brodnica, 2000

Rozdział 48.

Jan Szynkiewicz

Jan Józef Szynkiewicz urodził się 10 marca 1892 roku w Chełmży. Jego rodzicami byli: Franciszek Szynkiewicz nauczyciel szkoły powszechnej w Chełmży (zm. 1900) i Waleria z domu Zermann (zm. 1899). Siedmioklasową szkołę powszechną ukończył w rodzinnym mieście. Następnie w latach 1906/1907 - 1908/1909 uczył się w preparandzie nauczycielskiej w Toruniu, a potem od roku szkolnego 1909/1910 do 1911/1912 - w seminarium nauczycielskim również w Toruniu. Tam dnia 17 lutego 1912 zdał pierwszy egzamin nauczycielski. Pracując zawodowo 25 września 1917 roku złożył drugi egzamin nauczycielski uzyskując pełne kwalifikacje do nauczania w szkolnictwie powszechnym.

W okresie zaboru pracował w następujących szkołach w charakterze nauczyciela: w Sopocie 1912, w Zdunowicach 1913-1914, w Mściszewicach 1914-1919 oraz w Suleczynie 1919-1920. Po przyłączeniu Pomorza do Rzeczypospolitej podjął pracę w szkolnictwie polskim jako kierownik szkoły powszechnej w Gowidlinie 1920-1921. Następnie zatrudniony był w charakterze kierownika kursów dla nauczycieli pomocniczych w Zblewie 1921-1922. Od 1 sierpnia 1922 do 1 września 1923 piastował stanowisko kierownika szkoły wydziałowej w Chełmży, jednocześnie kierując szkołą doksztalającą w tym samym mieście.

W okresie od 10 września 1923 do 26 czerwca 1925 studiował w Warszawie w Państwowym Instytucie Nauczycielskim. W roku akademickim 1923/1924 był także przez dwa semestry wolnym słuchaczem Uniwersytetu Warszawskiego (sekcja matematyki na Wydziale Filozoficznym). Po ukończeniu PIN uzyskał kwalifikacje do nauczania matematyki w szkolnictwie średnim.

Od 1 września 1925 podjął w Tucholi posadę nauczyciela w seminarium nauczycielskim, które później przekształcone zostało w gimna-

zjum ogólnokształcące. Pracował tam w latach 1925-1937. W Tucholi rozwinął działalność społeczną. Waclaw Kozłowski i Józef Sporny w artykule „Ludzie 70-lecia Tucholi” („Tucholanin” nr 23 z listopada 1988, s. 4) tak o nim napisali:

„Jan Szynekiewicz, nauczyciel seminarium nauczycielskiego, był założycielem w Tucholi Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego i organizatorem Muzeum Regionalnego. Był czołowym działaczem turystycznym w Tucholi.

... Uważamy, że do miana ZASŁUŻONYCH DLA TUCHOLI LUDZI 70-LECIA zaliczyć trzeba następujących działaczy: (...) 6. Jan Szynekiewicz (1892-1956) ...”

Z dniem 1 października 1937 zatrudniony został w charakterze nauczyciela w państwowym gimnazjum w Brodnicy, w którym do wybuchu II wojny światowej uczył matematyki i fizyki.

Podczas okupacji pracował początkowo w Brodnicy jako robotnik przy budowie dróg, następnie w Rypinie był w Urzędzie Skarbowym „siłą pomocniczą”, a później pisarzem budowlanym. Brał udział w ruchu oporu. Należał do tajnej organizacji „Związek Jaszczurczy”. Bliższe o tym szczegóły podane zostały w pracy zbiorowej (materiały z sesji) „Walka podziemna na Pomorzu w latach 1939-1945” pod redakcją Jana Szilinga (TNT, Toruń 1990, wyd. I, s. 255-256):

„Do Brodnicy Związek Jaszczurczy dotarł już w grudniu 1939 r. lub styczniu 1940 r. ... Nawiązano kontakt z Henrykiem Nagengastem w Bydgoszczy. Zorganizowano sieć wywiadu dalekosiężnego na terenach północnego Pomorza. Linia ta nosiła nazwę „Ekspozytura Mare” ... Praca wywiadowcza dotyczyła głównie wywiadu morskiego z terenu Wybrzeża i Elbląga. Działalność „Ekspozytura Mare” zakończyła się przypuszczalnie wskutek aresztowań. Jednakże ZJ nadal prowadził działalność w Brodnicy. Grupą Związku Jaszczurczego w Brodnicy kierował profesor gimnazjum Jan Szynkiewicz („Profesor”). Należeli do niej m.in. Wincenty, Gerard, Leonard Szynkiewiczowie, Włodzimierz Bielawski („Wawer”), Henryk Murawski („Żółw”), Tadeusz Pudelko („Grom”), Leszek Zdrojewski („Żółw”), Karol Szczepański („Granit”), Roman Smoczyński, Józef Czajkowski, Henryk Szram, Stanisław Tokarski, Feliks Słozewski („Gałązka”), Tadeusz Lewandowski („Zefir”), Seweryn („Chętny”) i Zygmunt („Brzoza”) Paliccy i inni. J. Szynkiewicz miał kontakt z władzami zwierzchnimi. Grupa brodnicka ZJ bazowała na harcerstwie gimnazjalnym i jego strukturach. Rozwinęła prężną działalność sięgając do Gdyni, Gdańska, Wejherowa (działali tam: Henryk Chmielewski, Leon Prusiński („Kazik”), Ciepluch i syn profesora gimnazjum - Szynkiewicza), Elbląga, Rypina i Lipna... Nawiązano kontakty w kierunku Łodzi-Kutna-Torunia z odskokiem na Bydgoszcz i okolice, Jabłonowo, Kowalewo z odskokiem na Tczew, Gdynię i Olsztyn. Siecią organizacyjną objęto też Rypin, Sierpc i Płock. Kontakt z Warszawą utrzymywała Maria Suchówna...

Z Brodnicy i utworzoną tam Radą Drużyny „Jaszczurkowców” nawiązał kontakt Józef Szala („Wiąz”) z Lidzbarką. Rada Drużyny (dr Marceł Jakubiak, Jan Szynkiewicz, Seweryn Palicki) miała spełniać funkcję łącznika pomiędzy Komendą Obwodu i Inspektoratu AK a ZJ. J. Szala otrzymał zadanie zorganizowania drużyny w Lidzbarku i w Nowym Mieście. Podobnie jak w Brodnicy, tak i tutaj bazowano na młodzieży harcerskiej. Grupa brodnicka ZJ

4

miała też kontakt z Grudziądzem, o czym wzmiankują dokumenty Delegatury Rządu RP na Kraj...

Aresztowania przeprowadzone przez gestapo na przełomie 1942 i 1943 r. przerwały tę działalność. Ponad 40 osób osadzono w obozie koncentracyjnym Stutthof..."

Za pracę w konspiracji Jan Szynkiewicz został 28 grudnia 1942 wraz z trzema synami uwięziony i 28 stycznia 1943 zesłany do Stutthofu. Krzysztof Dunin-Wąsowicz w swej pracy „Obóz koncentracyjny Stutthof” (Wydawnictwo Morskie Gdynia 1966, wyd. I, s. 89-90) tak napisał:

„Pierwsi więźniowie Polacy, z okresu 1939-1940, to przeważnie ludzie aresztowani w ramach akcji represyjnych, często zupełnie przypadkowo. Pod koniec 1942 roku do Stutthofu zaczynają przybywać masowo transporty więźniów politycznych - Polaków aresztowanych przez Gestapo w różnych miastach Pomorza za udział w polskim ruchu oporu... Przybyli oni przeważnie w listopadzie i grudniu 1942 roku. Nosili numery 17 tysięcy kilkaset. W parę tygodni po nich przybyła także grupa więźniów politycznych z komórki ruchu oporu w Brodnicy. Znajdowali się wśród nich: prof. Jan Szynkiewicz z trzema synami - Wincentym, Leonardem i Gerardem, Leszek Zdrojewski, Karol Szczepański, Włodzimierz Bielawski i inni. Otrzymali oni numery 18 tysięcy sześćset kilkadziesiąt.”

Jan Szynkiewicz otrzymał numer obozowy 18615 (jego synowie: Wincenty nr 18612 - zmarł podczas marszu ewakuacyjnego; Leonard nr 18613 - zmarł w obozie; Gerard nr 18614 - przeżył i doczekał się wyzwolenia). W obozie przebywał do 12 marca 1945 roku. Uciekł pod Wejherowem podczas marszu ewakuacyjnego. Ukrywał się w Gdyni aż do wyzwolenia. Następnie przebywał na leczeniu w gdyńskim szpitalu PCK do 5 maja 1945. Później przeniósł się do Torunia, gdzie od maja do lipca 1945 roku pracował w IV Państwowym Liceum i Gimnazjum. Z dniem 1 września 1945 powrócił na stanowisko nauczyciela do brodnickiego gimnazjum. W roku 1948 odznaczony został ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI (legitymacja z dnia 7 III 1948 nr 41516). Należał do Stronnictwa Demokratycznego, Związku byłych Więźniów Politycznych oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego.

DYPLOM

Ob. Prof. *Szynkiewicz Jan*
z Brodnicy n/Drw. (Woj. Pom.)

w organizowanym przez Z. Z. K. Koło Brodnica

turnieju szachowym o mistrzostwo miasta Brodnicy
na rok 1949

zdołował na 32. możliwych 20 punktów
uzyskując

VIII - miejsce
oraz tytuł najlepszego szachisty
Z. S. P.

Za Zarząd:

Sekretarz
Michał
Plechota

Prezes
Jan
Kaminski

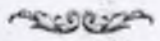
Brodnica, 26. 6. 1949.

W.T.S.G. Oddział Brodnica tom. III, str. 117-118, 119-120

Potrącony przez samochód zmarł w Brodnicy dnia 24 marca 1956 roku. Spoczywa na miejscowym cmentarzu parafialnym.

1. Wykorzystano dokumenty udostępnione przez p. Wiesławę Zielińską, wnuczkę Profesora.
2. Jerzy Wulfański „Aby pamięć o Nich nie zaginęła - Jan Szynkiewicz” (w) „Ziemia Michałowska” nr 12 z 19 VI 1994 r.

PROTOKÓŁ Z ODBIORU PRZYSIĘGI URZĘDNICZEJ

W myśl przepisu § 15 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. (Dz. Praw P. P. Nr. 64) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1919 (Monitor Polski Nr. 259) złożył na wezwanie *pan, insp. Patyka* w dniu dzisiejszym p. *Jan Syunkiwiórz* mianowany w dniu *1. czerwca 1920 r.* na stanowisko *nauczyciela gł. w Gwidzinie* i t.j. wyżej mianowanego w obecności świadków *pan, insp. Skalski* *Leśniowski* i *Wojcicki* przysięgę służbową według roty następującej:

„Przysięgam Panu Bogu Wszchemogącemu, że na powierzonym mi stanowisku urzędowym przyczyniać się będę w moim zakresie działania ze wszystkich sił do ugruntowania wolności, niepodległości i potęgi Rzeczypospolitej Polskiej, której zawsze wiernie służyć będę; wszystkich obywateli kraju w równym mając zachowaniu, przepisów prawa strzec będę pilnie, obowiązki mego urzędu spełniać gorliwie i sumiennie, polecenia moich przełożonych wykonywać dokładnie, tajemnicy urzędowej dochować.

Tak mi Panie Boże dopomóż.

Kertury, dnia *30. czerwca 1920 r.*

Podpis składającego przysięgę

Syunkiwiórz, Jan

Podpis odbierającego przysięgę

Patyka

Podpis świadków przysięgi

Leśniowski
Wojcicki

Na laurce, którą wykonał Antoni Wróblewski, podpisali się następujący uczniowie:

Włodzimierz Łącki	Roman Pukniel	Władysław Tylec	Barbara Kozubowska
Michalina Ronowska	Ryszard Borowski	Jerzy Wiśniewski	Franciszek Kozłowski
Danuta Bulczanka	Eugeniusz Pelzner	Bogdan Burczyk	Jerzy Barbarski
Krystyna Jeszke	Stefan Czupryński	Antoni Wróblewski	Jan Cholewcyński
Alicja Krajnik	Antoni Sokolowski	Antoni Żurawski	Jan Sobieszczyk
Stefania Buńka	Eugeniusz Urbański	Jan Orlewicz	Franciszek Grajewski
Janusz Klaffke	Edward Czerwiński	Ludwik Małkowski	Jerzy Zakrocki

Szynkiewicz Jan ps. „Profesor” (1892–1956), kierownik grupy Organizacji Wojskowej Zw. Jaszczurczego w Brodnicy.

8

Urodzony 10 III 1892 r. w Chełmży; syn nauczyciela Franciszka i Walerii z d. Zerman. Po ukończeniu szkoły powszechnej w Chełmży naukę kontynuował w Toruniu; absolwent seminarium nauczycielskiego pełne kwalifikacje do nauczania w szkołach powszechnych zdobył po egzaminie 25 IX 1917 r. W 1925 r. ukończył Państwowy Instytut Nauczycielski w Warszawie z uprawnieniami do nauczania matematyki w szkołach średnich. W latach 1912–1939 nauczyciel szkół na Pomorzu (m.in. Sulęcyn, Zblewo, Chełmża). Pracując w latach 1925–1937 w Tucholi był założycielem Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, organizatorem Muzeum Regionalnego. Od dnia 1 X 1937 r. do wybuchu wojny nauczyciel matematyki i fizyki w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Brodnicy, opiekun szkolnego koła PCK.

W czasie okupacji pracował jako robotnik przy budowie dróg, także pracownik komórki administracyjno-gospodarczej przedsiębiorstwa budowlanego, co dawało swobodę poruszania. Pod koniec 1939 r. za sprawą przybyłego Kazimierza Wrzoska ps. „Wrzos” (byłego ucznia gimnazjum w Brodnicy) powstał, bazujący na brodnickim harcerstwie i jego strukturach, Związek Jaszczurczy. Jan Szynkiewicz, Karol Szczepański ps. „Granit” i Seweryn Palicki ps. „Jasion” tworzyli pierwszą konspiracyjną trójkę. Jako kierownik grupy współdziałał

z Romanem Smoczyńskim ps. „Zenit” odpowiedzialnym za przygotowanie przyszłej administracji państwowej w Brodnicy, szefem wywiadu Karolem Szczepańskim ps. „Granit” współpracującym z Tadeuszem Pudełko ps. „Grom” z Ekspozytury „Mare” i Sewerynem Palickim ps. „Jesion” odpowiedzialnym za łączność wewnętrzną, kontakty z Łodzią i Warszawą oraz kolportaż prasy konspiracyjnej m.in. „Szaniec”, „Na zachodnim szaniecu” do punktów kontaktowych. Wiosną 1942 r. został członkiem Rady Drużyny „Jaszczurkowców”, współpracującej z Tadeuszem Fiutowskim ps. „Bohusz” kmdt. Insp. ZWZ-AK Brodnica. Aresztowany 28 XII 1942 r., 28 I 1943 r. przez grudziądzkie gestapo został osadzony w obozie koncentracyjnym Stutthof (nr oboz. 18615). Działał w konspiracji obozowej. Ewakuowany 12 II 1945 r. uciekł pod Wejherowem.

Leczony w gdyńskim szpitalu PCK do 5 V 1945 r. Od maja do lipca 1945 r. pracował w IV Państwowym Liceum i Gimnazjum w Toruniu, od 1 IX był nauczycielem brodnickiego gimnazjum. Działał w SD, Związku Byłych Więźniów Politycznych, ZNP. Zmarł, potrącony przez samochód, 24 III 1956 r. i spoczywa na cmentarzu parafialnym w Brodnicy.

Odnaczony Złotym Krzyżem Zasługi (1948).

Synowie, członkowie ZJ w Brodnicy, kolporterzy prasy konspiracyjnej i łącznicy, aresztowani wraz z ojcem, więźniowie obozu koncentracyjnego Stutthof: Wincenty (nr oboz. 18612) zmarł podczas „marszu śmierci”, Leonard (nr oboz. 18613) zmarł w obozie, Gerard (nr oboz. 18615) przeżył.

APAK, T.: Antoszewski K., Dzierzgowski J., Pudełko T., Szalla J., Szczepański K., Zakrzewski J.; Chrzanowski B., *Działalność ZJ-NSZ*, w: *Walka podziemna...*, s. 255–256; Dunin-Wąsowicz K., *Obóz koncentracyjny Stutthof*, Gdynia 1966, s. 89–90; Gąsiorowski A., *Geneza...*, s. 17; Jaszowski T., *Gestapo...*, s. 67, 69; Kozłowski W., Sporny J., *Ludzie 70-lecia Tucholi*, Tucholino 1988, nr 23; Wultański J., *Jan Szynkiewicz*, Ziemia Michałowska 1994, nr 12; tenże, *Aby pamięć o nich nie zginęła*, Brodnica, 2000, s. 237–243; materiały udostępnione przez wnuczkę Zielińską W.

Jerzy Wultański

Jan Józef Szynkiewicz urodził się 10 marca 1892 roku w Chelmży. Jego rodzicami byli: Franciszek Szynkiewicz - nauczyciel szkoły powszechnej miejskiej w Chelmży i Waleria z domu Zermann.

Siedmioklasową szkołę powszechną ukończył w rodzinnym mieście. W latach 1906 - 1909 uczył się w preparandzie nauczycielskiej w Toruniu, a w okresie 1909 - 1912 nauk kontynuował w Królewskim Katolickim Seminarium Nauczycielskim także w Toruniu.

Tam w dniu 17 lutego 1912 roku zdał pierwszy egzamin nauczycielski. Pracując zawodowo, złożył 25 września 1917 roku w Kartuzach drugi egzamin nauczycielski, uzyskując pełne kwalifikacje do nauczania w szkolnictwie powszechnym. W czasach zaborów pracował w charakterze nauczyciela w następujących szkołach: w Sopocie (1.04.1912 - 31.12.1912), w Zdunach (1.01.1913 - 30.09.1914), a z dniem 1 października 1914 roku otrzymał etat w Mściszewicach.

Wybuch I wojny światowej przerwał mu pracę dydaktyczną. Powołany do wojska służył w 11 Pułku Artylerii Ciężkiej (miasto garnizonowe - Toruń). Awansował do stopnia starszego sierżanta. Po zakończeniu działań militarnych, w których w latach 1914 - 1918 brał udział został zdeobilizowany. Powrócił do szkoły w Mściszewicach. Pracował tam do 31 sierpnia 1919 roku, a stąd otrzymał przeniesienie do Sulęcina (1.09.1919 - 31.05.1920). Po przyłączeniu Pomorza do Rzeczypospolitej podjął pracę w szkolnictwie polskim jako kierownik szkoły powszechnej w Gowidlinie (1.06.1920 - 31.10.1921). Następnie zatrudniony został w charakterze kierownika kursów dla nauczycieli pomocniczych w Zblewie (1.11.1921 - 30.06.1922).

Od 1 lipca 1922 do 31 sierpnia 1923 piastował funkcję kierownika szkoły wydziałowej w Chelmży, prowadził jednocześnie szkołę do kształcącej w tym mieście. Korzystając z urlopu w okresie od 1 września 1923 r. do 1 lipca 1925 roku, studiował w Warszawie w Państwowym Instytucie Nauczycielskim. Po zdaniu egzaminu 26 czerwca 1925 r. uzyskał kwalifikacje do nauczania matematyki w szkolnictwie średnim. W latach 1923 - 1925 był jednocześnie wolnym

Ludzie, o których nie można zapomnieć

Jan Szynkiewicz - nauczyciel, wychowawca

Jan Szynkiewicz

stwa Krajoznawczego i organizatorem Muzeum Regionalnego. Należał do czołowych propagatorów turystyki.

Z dniem 1 października 1937 roku zatrudniony został w charakterze nauczyciela w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Brodnicy, w którym uczył do wybuchu wojny matematyki oraz fizyki. Zamierzał opracować dzieje Brodnicy i powiatu. Zachowały się skrupulatnie prowadzone notatki „Materiały do monografii pow. brodnickiego J. Szynkiewicz, Brodnica Paderewskiego 6”. Dalsze prace przerwała wojna.

Jan Szynkiewicz był żonaty z Gertrudą z domu Bitner. Miał synów uczęszczających do gimnazjum w Brodnicy: Gerarda Jana (ur. 19.09.1919, maturzysta 1939 r.), Leonarda Pawła (ur. 18.11.1920, matura 1939) oraz Wincenciego Alojzego (ur. 11.04.1922, naukę przerwała mu wojna).

Podczas okupacji pracował w Brodnicy w Zarządzie Miejskim jako robotnik drogowy (1.11.1939 - 31.12.1939), następnie w Rypinie najpierw w Firmie Wolfer & Goebel (1.05.1940 - 31.07.1942) jako pisarz budowlany, a później w Firmie Lazzara też jako pisarz budowlany (od 1.08.1942 aż do aresztowania 28.12.1942). Brał udział w ruchu oporu. Przyjął pseudonim „Profesor”. Należał do czołowych działaczy „Związku Jaszczurczego”.

Za działalność konspiracyjną został 28 grudnia 1942 roku wraz z trzema synami aresztowany. W obozie koncentracyjnym Stutthof (obecnie Sztutowo, powiat Nowy Dwór Gdański) otrzymał numer 18615, a jego synowie - Wincenty nr 1 oboz. 18612 (zmarł podczas marszu ewakuacyj-

nego), Gerard nr 18614 (przeżył), Leonard nr 18613 (zmarł w obozie).
Jan Szynkiewicz przebywał w Stutthofie do 12 marca 1945 roku. Uciekł pod Wejherowem podczas marszu ewakuacyjnego. Do wyzolenia ukrywał się w Gdyni. Następnie przebywał na leczeniu w gdyńskim szpitalu PCK do 5 maja 1945 r. Później przeniósł się do Torunia i uczył w IV Państwowym Liceum i Gimnazjum od 1 czerwca 1945 do 31 sierpnia 1945 roku. Z dniem 1 września 1945 roku powrócił na zajmowane przed wojną stanowisko nauczyciela w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Brodnicy.

Od 1 września 1947 r. do 31 sierpnia 1948 roku był zastępcą dyrektora tych szkół.

W dniu 29 kwietnia 1950 roku Dyrekcja wystawiła mu następującą opinię (cytuje fragmenty):

„Szynkiewicz Jan nauczyciel w klasach licealnych. Kwalifikacje posiada do matematyki, lecz uczy fizyki już od kilku lat przed wojną w tułszej szkole. Jest nauczycielem pilnym i punktualnym, w wykonywaniu pracy wychowawczej sumiennym.

Przez dokształcanie się i czytanie dzieł naukowych w swoim przedmiocie posiada dużą wiedzę fachową przekazując ją ze skutkiem zwłaszcza w klasach wyższych swoim wychowankom. Podczas egzaminów maturalnych młodzież wykazywała wysoki poziom w jego przedmiocie.”

Posiadał następujące odznaczenia:

- Medal Dziesięciolecia (11.07.1929 r.)
 - Srebrny Krzyż Zasługi (1938 r.)
 - Medal „Zwycięstwa i Wolności” (9.05.1946 r.)
 - Złoty Krzyż Zasługi (7.03.1948r.)
- Należał do Stronnictwa Demokratycznego, Związku byłych Więźniów Politycznych oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Potrącony przez samochód 4 lutego 1956 r., nie odzyskawszy pełni sił i zdrowia, zmarł w Brodnicy 24 marca 1956 roku. Pogrzeb odbył się 27 tegoż miesiąca na miejscowym katolickim cmentarzu parafialnym.

Jerzy Wultański

Jerzy Wultański "JAN SZYNKIEWICZ - NAUCZYCIEL, WYCHOWAWCA" art. w "Ziemi Michałowskiej" nr 9/2010, s. 13.

E r r a t a :

1. WINCENTY SZYNKIEWICZ zginął w KL Stutthof.
2. LEONARD SZYNKIEWICZ wycieńczony wyrunkami panującymi w obozie oraz marszem ewakuacyjnym, zarażony szerzącymi się wśród więźniów chorobami zakaźnymi zmarł w szpitalu w Wejherowie dnia 28 czerwca 1945 roku i na miejscowym cmentarzu został pochowany.

T. A-1058/1804 Pom.

Brodnice

Szymbiewicz Jan

V. Karty informacyjne
k. 19

++
prof. Szymon Kiewicz Jan

nr 10 III 1892

Brookline
Stutthof 1

++ 24 III 1956 r

współpracownik Karola Sierpuchowskiego
Kierp w obwaru Stutthof

(na miejscu meży pogrzebami R. Sierpuch)

synowie + Witold Wincenty i + Leon

Poradnica
24 Jan
2

prof. Szymkiewicz Jan
zob. not. K. Szupaiński s. 5

Na odprowadzenie szkoleniowej pracownicy brodnickich przeprowadzonej w 1940 r. przez C. M. Jeroskiego i L. Kleme byli obecni:

nr obrotu
18612-18615

prof. Jan Szymkiewicz i jego synowie
Gerard, Leon, Wincenty

oraz J. Pndetko i Zieliński od techników

s. 7 Wincenty Sz. uczestniczył intensywnie w
pracy techn. i dyktando

vide

s. 8 prof. Szymkiewicz - przewodnik konspiracyj.
Przez lat 40, d-cc Kampami
100 0261/44

S. 10
Głównymi organizatorami kursów re-
mainskich w Głuchym były
Jan Szymkiewicz . . .

rola Głuchych w Jan I 5255

Szynkiewicz Wincenty, Gewand, Leica
206 art 16 Komoro w lamp. Walke Podrum
grupe Szynkiewicza 37.
wielu aretowanych
prof. grinn Jan Szynkiewicz

Bydgoszcz
Przedmiecie
27 3
n. 326, 255

57

Szynkiwicz Jan

Brednica
Związek Jaszczurczy

4

Profesor Gimnazjum

Brednica

Relacja J.Szalli

Harcerski Związek
Jaszczurczy 1940-1942

wyk.TJ

Brodnica
Zwz - AK ? 5

Szynkiewicz J. | profesor |
zob. relacje M-305. Dekretowisko Janusza str 9.
Aniżowane w patce wielkiej patce w brodnickiej na
prezesa KRN 1943 wraz z synami Georgem, decho-
stajem Zdrojewskim, Edwardem Chudkiem, Feliksem
Sosteuskim i innymi

RW

Brodnica

..... 6

Szynkiewicz J....

i jego synowie Gerard i Lechosław
Aresztowani z innymi członkami
organizacji w Brodnicy. tzw. „wielka upadłość

Zn. rel. Janina Berlingowska M-305298

PLU8.

Brodnica

27 7

SZYNKIEWICZ WINCENTY

Kurier. Urzędnik osiedleńczy sztabu SS z Torunia.
Kolporter « Na Zachodnim & Środku » oraz
ulotek przewożonych z Łodzi do Torunia.
Aresztowany przez gestapo grudniadcie
29. XII. 1942 r.

T.: Pięszczoch Szczepan, Insp. Brodnica, k. IV/2

MGr 794

Brodzica 8

Szymkiewicz

profesor, na skutek „wzrysu” jego
grupy gestapo aresztowało ponad
40 osób.

Масліўеи Поморане s. 92

l. k. v 1994

BRODNICA

9

SZYMKIEWICZ

Profesor gimnazjum w Brodnicach.
Współtwórca i synonimi literackiej grupy
oporu ok. 40 osób. Wszystkie aresztowani
w grudniu 1942

Wx/94 Jasnowski, Gestapo, s. 67, 69

Szybkiewicki J. Brodnica
- profesor gimnazjum w Brodnicy Z 7 10
- w czasie wojny kierował grupą brodnicką
Zgrupowania Jaszczurkiego

A. Gosiński, "Generał...", str. 117

K. Wojt / VI. 94

Brodnica

ZJ

11

SZYNKIEWICZ WINCENTY

Najmłodszy z trzech braci Szynkiewiczów.

Młodszy kolega gimnazjalny ^{Brodniczy} Szczepana Pieszczocha.

Pracował w Bodenamt i z tego tytułu miał przepustki. Odbierał przerzuty prasy ZJ przewożone koleją z Łodzi i rozpowszechniał je na terenie Pomorza. Zatrzymany przypadkowo i aresztowany, w wyniku czego wpadła cała siatka kolportażu prasy ZJ ("Szaniec" i "Na Zachodnim Szańcu"). Znalaziono przy nim broszurę o radiu krótkofalowym (to było jego hobby) i klucz od podokiennego schowka na prasę w ubikacjach pociągu Łódź -Toruń. Poddany strasznym torturom na skutek czego zmarł już w obozie Stutthof.

Szczepan Pieszczoch planował skontaktować się z nim w Rypinie, lecz został przypadkowo ostrzeżony i zbiegł w stronę Płocka.

Henryk Leśniewski (Leśniarski?) także utrzymywał kontakty z Szynkiewiczem.

T.: Pieszczoch Szczepan, Insp. Brodnica, k.I, 1/1, I, 2/3.

MG 194

Prof. gimn. w Brodnicy.

Kierował grupą ZJ w Brodnicy. Należeli do niej m.in.: Wincenty, Gerard, Leon Szynkiewiczowie, W.B. ps. "Wawer", H.M. ps. "Zółw", T.P. ps. "Grom", L.Z., Karol Szczepański ps. "Granit", Roman Smoczyński, Józef Czajkowski, Henryk Szram, Stanisław Tokarski, Feliks Słoszewski, Tadeusz Lewandowski, Seweryn i Zygmunt Paliccy. Jan Szynkiewicz miał kontakt z władzami zwierzchnimi. Grupa brodnicka ZJ bazowała na harcerstwie gimnazjalnym i jego strukturach. Rozwinęła prężną działalność, sięgając do Gdyni, Gdańska, Wejherowa (działali tam Henryk Chmielewski, Leon Prusiński ps. "Kazik", Ciepłuch i syn profesora gimnazjum - Sienkiewicza), Elbląga, Rypina i Lipna. Kierownictwo ZJ w Brodnicy podzieliło obszar Pomorza na dwie części: wzdłuż lewego i wzdłuż prawego brzegu Wisły. Dowódcami byli M.K. i S.P. Nawiązano kontakty w kierunku Łodzi-Kutna-Torunia z odskokiem na Bydgoszcz i okolice, Jabłonowo, Kowalewo z odskokiem na Tczew, Gdynię i Olsztyn. Siecią organizacyjną objęto też Rypin, Sierpc i Płock. Kontakt z Warszawą utrzymywała Maria Suchówna.

Wchodził w skład Rady Drużyny "Jaszczurkowców",
MGr'94 c.d.n.

c.d.

2

SZYNKIEWICZ JAN

BRODNICA ZJ

obok S.Palickiego i dra Jakubiaka, której zadaniem miało być spełnianie funkcji łącznika pomiędzy K-dą Obw. i Insp. AK Brodnica a ZJ.

Z Radą nawiązał kontakt Józef Szala ps. "Wiąz" z Lidzbarka. Szala otrzymał zadanie zorganizowania drużyny w Lidzbarku i w Nowym Mieście.

B.Chrzanowski, Działalność ZJ-NSZ, [w:] Walka podziemna..., s. 255-256.

MGr'94

Szynkiewicz Jan
ps. "Profesor"

Brodzice
21 13

4117-85

Zob. T. i. Tenże problemowe, niezgody Jesz-
cymy" opracowani T. Fundelko str 6

Brodnica

2J 14

prof. p.imn. Szymkiewicz Jan

ps. "Profesor"

T.: Puoletko Tadeusz, Insp. Brodnica, M-59, I, 1/5, II.

MGr '95

Szynkiernicz Jan

Brodnica
ZJ 15

T.: Łakmewski Janusz, Insp. Brodnica, M-768, I, 1/1,
2v, 3, 8.

MG 195

a

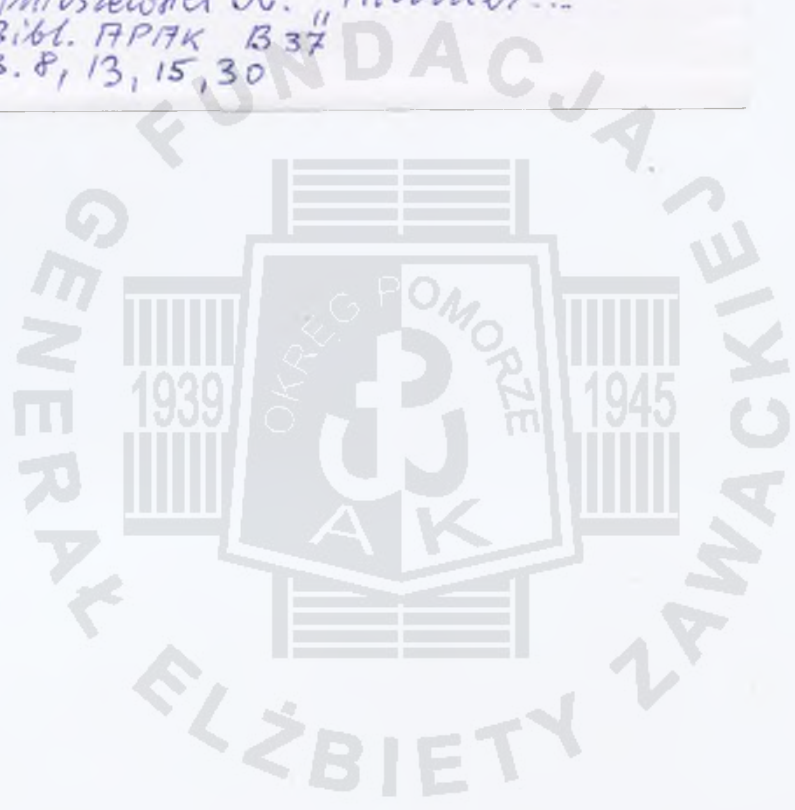
Brooklin
57. 37.

AC

Szynkiewicz Jan
prof. szkół średnich. Organizator
grupy metodycznej

Zob. Antoszewski K. "Metodyczni..."
Bibl. PAPK B 37
s. 8, 13, 15, 30

D.K. 99

++ Szynkiewicz Jan
ps. Profesor

Brodnice 17
Sw. Jaszcz.

zob. J: M-1059/1804 Ibruszyński
Aleksander, ul. II, imp. Brodnice.

Wsk. XI 100

^a
Skymkiewicz Jan

Brodnice
Lw. Jasna 18

Kierował Lw. Jasna. we brodnickim
terenie (synowie: Gerard, Leon, Wincenty = Lw. J.)
zob. G. Wultowski, Wspomnienia
z l. 1939-1945 T: 42: 585/585B
Lw. Jasna Wultowska, 2. III / 3 - Brod-
nice

2/8. VIII 198

Seymkiowski Jan

Brodziej
Lw. J. 19

sob. Chruszomski B. Związek -
Jaszkurzy i Karoblowe Siły
Zbrojne..., Tomii 1997,
s. 38, 40, 42, 64, 130, 173

nr V4'14

Szynkiewicz Jan

